

Olofströms kommun

lars-olof.ludvigsson@olofstrom.se

Rektor Kerstin Tjernlund

kerstin.tjernlund@olofstrom.se

Beslut för gymnasieskola

efter riktad tillsyn av arbetet mot kränkande
behandling i Nordenbergsskolan
i Olofströms kommun

2015-12-22

2 (9)

Dnr 40-2015:5805

Riktad tillsyn av idrottsgymnasiers arbete mot kränkande behandling

Skolinspektionen genomför riktad tillsyn av idrottsgymnasiers arbete mot kränkande behandling under hösten 2015. I den riktade tillsynen granskas om gymnasiala idrottsutbildningar är utformade så att eleverna tillförsäkras en skolmiljö fri från kränkningar. Bland annat tillsynas skolenheternas målinriktade och åtgärdande arbete mot kränkningar.

Elevernas skolmiljö ska präglas av trygghet och vara fri från kränkande behandling. Skolan ska se till att eleverna kan bedriva sina studier i en miljö där de känner sig trygga och inte blir utsatta av andra elever eller av personal. Denna miljö är inte begränsad till enbart lektionssalar, utan gäller även övriga utrymmen på skolan som exempelvis skolbibliotek, grupprum etc. Det kan också avse miljöer utanför skolan men som har ett nära samband med skolans verksamhet, exempelvis elevboende eller träningslokaler. Rektor ska tillsammans med elever och personal bedriva ett långsiktigt och systematiskt arbete för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Utifrån en analys av nuläget ska verksamhetens utvecklingsbehov identifieras och med grund i denna analys ska nödvändiga förbättringsåtgärder vidtas. Om en enskild elev upplever sig kränkt ska omständigheterna utredas och vid fall av kränkningar ska åtgärder vidtas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Tillsyn i Nordenbergsskolan

Skolinspektionen har genomfört riktad tillsyn av Nordenbergsskolan. Skolenheten besöktes den 3 november 2015. Inför besöket fick elever och personal anonymt besvara en enkät. Skolinspektionen har också tagit del av en verksamhetsredogörelse samt dokumentation från skolenheten. Vid besöket genomfördes intervjuer med rektorn och representanter för personal och elever på idrottsutbildningen.

Helhetsbedömning

På Nordenbergsskolan arbetar skolledning, personal och elever för att förebygga kränkande behandling av elever. Det förekommer ingen nollning och skolenheten arbetar för att skapa god sammanhållning mellan eleverna på skolan. De elever som bor på elevhemmet trivs bra och känner sig trygga där. Skolenheten har arbetat målmedvetet för att förbättra tryggheten och trivseln på elevhemmet.

2015-12-22

3 (9)

Dnr 40-2015:5805

Det finns emellertid elever som upplever att de utsätts för kränkande behandling i samband med idrottsutövningen både i form av verbala kränkningar och det som kan uppfattas som en konsekvens av ett dåligt resultat. Detta är särskilt allvarligt i och med att eleverna står i beroendeställning till lärarna.

Det är angeläget att skolenheten agerar för förortroendefulla relationer mellan elever och vuxna så att eleverna känner sig trygga i sin idrottsutövning och också vågar rapportera det inträffade. Det är avgörande för att huvudmannen ska kunna sätta in adekvata åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling i framtiden.

Kompetensutveckling och diskussioner behövs för att öka medvetenheten och kunskapen om kränkande behandling och vad som är tillåtet inom ramen för skolans värdegrund. Men också för att ifrågasätta starka traditioner och synliggöra skillnader mellan skola och idrottskultur.

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Olofströms kommun att **senast den 18 mars 2016** vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att huvudmannen inte uppfyller författningskraven avseende:

- Var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling (1 kap 5 § skollagen).
- Utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet (5 kap. 3 § skollagen).
- Huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling (6 kap. 7 § skollagen).

2015-12-22

4 (9)

Dnr 40-2015:5805

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Intensifiera värdegrundsarbetet och i det spegla de skillnader som kan finnas mellan skola och idrottskultur.
- Säkerställa att var och en som verkar inom utbildningen har kunskap om och förmåga att aktivt motverka alla former av kränkande behandling.
- Rektorn, lärare och övrig personal vidtar de omedelbara eller tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet.
- Vidta ytterligare åtgärder som, på kort och på lång sikt, behövs för att så långt som möjligt undanröja risker för att elever utsätts för kränkande behandling.

Motivering till bedömning av brist

Enligt skollagen ska utbildningen utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor. Var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling. Vidare ska huvudmannen se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling. I skollagen anges tvingande bestämmelser för huvudmannens ansvar avseende åtgärder mot kränkande behandling. I förarbetena till lagen anges att det i skolan ska råda en nolltolerans mot kränkningar (se prop. 2005/06:38 sid. 68).

Kränkande behandling är handlingar som kränker elevers värdighet. Kränkningarna kan bestå av till exempel nedsättande ord, ryktesspridning, förlöjliganden eller fysiska handlingar. Kränkningarna kan även bestå av utfrysning eller hot. De kan äga rum vid enstaka tillfällen eller vara systematiska och återkommande.

Av elevintervjuer framkommer att det finns tränare som favoriserar vissa elever. Det handlar om hur tränaren låter de elever som klarar träningen bra spela mer tid under matcherna medan de som klarar sig mindre bra på träningen får spela mindre.

Under en träning med tävlingsinslag får förlorarna göra övningar som kan upplevas som en konsekvens av det sämre resultatet. Eleverna nämner till

2015-12-22

5 (9)

Dnr 40-2015:5805

exempel aktiviteter i form av att det förlorande laget kan få köra "start stopp" medan de andra tittar på, att plocka upp puckar efter avslutad träning, att knyta upp skridskosnörena för dem i det vinnande laget eller att hämta mat till det vinnande lagets elever. Initiativet till dessa handlingar kommer från tränarna. På idrottslektionerna förekommer också att elever hamnar i bråk med varandra utan att lärarna ingriper. Av elevintervjuerna framgår också att det är vanligt med verbala kränkningar och att det handlar om elever som säger fula saker till varandra under träningar. Lärarna reagerar oftast inte när detta sker. I en personalintervju framkommer att det kan vara en högre toleransnivå för kränkningar i ett träningsmoment. Ibland bråkar eleverna på isen och tränarna påtalar för eleverna att man kan råka i luven på varandra där men att det utanför rinkens nolltolerans. Personalen vill emellertid inte kalla det som inträffar för kränkningar utan betonar att det kan hända att elever som förlorar får göra olika saker, men att de då har kommit överens med tränaren om detta i förväg. Personalen bekräftar att konflikter förekommer men hävdar att de stoppar detta om det skulle inträffa.

Skolinspektionen bedömer att det på skolenheten förekommer handlingar som skulle kunna utgöra kränkande behandling eller utgöra en risk för att kränkande behandling uppstår. Skolinspektionens utredning har visat att det inom skolenheten skapats symboliska handlingar som till exempel innebär att elever som misslyckats i något moment förväntas utföra någon handling eller uppgift eller bli utsatt för någon handling. Det kan handla om att det förlorande laget kan få köra "start stopp" medan de andra tittar på, att plocka upp puckar efter avslutad träning, att knyta upp skridskosnörena för dem i det vinnande laget eller att hämta mat till det vinnande lagets elever. Skolinspektionen menar att detta tyder på ett ojämlikt förhållande mellan elever och mellan personal och elever.

Skolinspektionen konstaterar att eleverna befinner sig i en miljö där det ibland kan vara svårt att säga ifrån. Alla handlingar som kan utgöra en risk för att kränkande behandling uppstår måste tas på allvar och förebyggas oavsett om eleverna uttrycker att det är på skoj. En konflikt eller ett bråk elever emellan, kan ge intryck av att vara på lika villkor mellan de inblandade, men i verkligheten innebära att någon blir mer utsatt än övriga och därmed kränkt i sin värdighet.

Det är enligt Skolinspektionen särskilt viktigt att huvudmannen uppmärksammar och agerar om något som är accepterat och förekommande inom ramen för idrottskulturen också förekommer på skolenheten och som bryter mot skolans och samhällets värdegrund. Vidare vill Skolinspektionen framhålla följande. I skolans skyldighet att förhindra och utreda kränkningar ligger en skyldighet för personalen att vara uppmärksam på den jargong och

2015-12-22

6 (9)

Dnr 40-2015:5805

de beteendemönster som råder mellan eleverna och se till att miljön på skolenheten inte inbjuder till kränkande behandling.

Skolinspektionens bedömning är därför att huvudmannen ska genomföra ytterligare åtgärder för att främja elevernas trygghet och förebygga risken för att kränkande behandling uppstår.

Motivering till föreläggande som ingripande

Mot bakgrund av att Olofströms kommun inte uppfyller författningarnas krav avseende utbildningsverksamheten finns skäl att förelägga kommunen att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen /-erna.

Uppföljning

Huvudmannen ska till Skolinspektionen skriftligen redovisa faktiskt vidtagna åtgärder för att avhjälpa bristen /-erna. Huvudmannen ska även redovisa i vilken grad den anser att insatta åtgärder har fått avsedd effekt.

Redogörelserna skickas per post till Skolinspektionen, Box 156, 221 00 Lund eller via e-post till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för tillsynen i de handlingar som sänds in.

För att Skolinspektionen ska kunna bedöma att vidtagna åtgärder är tillräckliga och därmed bedöma att en brist är avhjälp behövs redovisningen innehålla:

- De **konkreta åtgärder** som huvudmannen har vidtagit. Detta innefattar vad som har gjorts, hur det har gjorts, vem eller vilka som varit ansvariga för åtgärderna samt vilka personer och grupper som involverats i arbetet.
- En **beskrivning av resultatet** av huvudmannens genomförda åtgärder utifrån den uppföljning som huvudmannen genomfört.
- En **beskrivning av hur huvudmannen har följt upp** och försäkrat sig om att åtgärderna resulterat i att bristerna avhjälpats, samt vem (person/funktion) som är ansvarig för att detta har gjorts.

Om en påtalad brist inte fullt ut är avhjälp ska huvudmannens redovisning innehålla en **beskrivning av pågående och eventuellt planerade åtgärder**, samt en beskrivning av hur huvudmannen planerar att följa upp och försäkra sig om att åtgärderna resulterar i att bristerna avhjälpas. Redovisningen ska också innehålla en tidsplan för arbetet.

2015-12-22

7 (9)

Dnr 40-2015:5805

På Skolinspektionens vägnar

Lotta Kårlind
Enhetschef

Jerry Albin
Föredragande/Utreddare

Bilagor

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Bilaga 2: Fakta om Nordenbergsskolan.

Allmänt om riktad tillsyn

Skolinspektionen granskar regelbundet all skolverksamhet i hela landet, för att se att den följer de lagar, regler och läroplaner som finns för verksamheten. Målet är att bidra till alla barns och elevers lika rätt till god utbildning i en trygg miljö, där alla når minst godkänt i alla ämnen.

I den riktade tillsynen tittar Skolinspektionen på ett avgränsat område som undersöks på ett urval av skolor eller verksamheter. En riktad tillsyn kan inriktas mot ett speciellt område eller en specifik sakfråga inom Skolinspektionens tillsynsområde. I vissa fall kan en riktad tillsyn också göras på grund av att Skolinspektionen har fått indikationer om att en viss skola, verksamhet eller huvudman har brister inom ett eller flera områden.

Urvalet av skolenheter beror på vad den riktade tillsynen inriktar sig på. Ibland väljs ett mindre antal skolor/verksamheter ut men ibland granskas alla som verkar inom området eller berörs av en specifik sakfråga.

Varje riktad tillsyn utformas utifrån det område som granskas och syftet med tillsynen. Granskningen kan göras till exempel i form av dokumentstudier, besök och intervjuer med rektorer, lärare, elever och andra berörda.

Efter tillsynen fattar Skolinspektionen ett beslut för varje skola, verksamhet eller huvudman som har granskats. Besluten riktas till den ansvarige huvudmannen. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmannen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i beslutet. Om tillsynen visar på brister ställer Skolinspektionen krav på åtgärder i beslutet. Om tillsynen avser ett speciellt område eller en specifik sakfråga och flera verksamheter ingår i tillsynen sammanställs resultaten av den riktade tillsynen i en övergripande rapport.

Mera information om den riktade tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se.

Fakta om Nordenbergsskolan.

Nordenbergsskolan beläget i Olofströms kommun har totalt cirka 485 elever. Ungefär 125 elever av det totala elevantalet är idrottselever varav 28 st har inriktningen ishockey. På Nordenbergsskolan finns gymnasieskola med nio nationella program och introduktionsprogramet. Detta beslut omfattar skolenhetens gymnasieutbildning för elever som går ett nationellt program i kombination ishockey idrottsprofil inom Nordenberg 1 och som bor eller har bott på skolans elevhem. Övriga utbildningar på skolenheten ingår inte i denna riktade tillsyn.

Huvudman för enheten är Olofströms kommun. Skolan är uppdelad i tre enheter, Nordenberg1, Nordenberg2, Nordenberg3 och utbildningen inom varje enhet leds av en rektor. Idrottsverksamhet finns inom två skolenheter, Nordenberg1 och Nordenberg2.

Inom enheten Nordenberg1 finns 79 idrottselever (16 ishockey) varav 37 (13 ishockey) bor på elevhemmet. Elevhemmet leds av rektor för enheten. Elevhemmet har två boendeföreståndare anställda för tillsynen av boendet varav en är på heltid.

På skolenheten finns en legitimerad specialidrottslärare och 6 tränare.